

tigt de illusie, de vijand nummer één van het theater. Tussen die twee polen moet er dus strijd geleverd worden. Het theater is daarbij functioneel bruikbaar, en ik ben permanent aanwezig op de scène om de overwinning van de realiteit te verzekeren."

Rijpingsproces

Een productie als *Wielopole-Wielopole* zou makkelijk de indruk kunnen wekken dat er zomaar wat geïmproviseerd wordt. Niets is minder waar. Tadeusz Kantor zelf over het ontstaansproces van deze creatie:

"Mijn werkwijze is erg ingewikkeld, niet-conventioneel. Bij een conventionele methode (ook bij avantgarde-theater) gebruikt men literaire teksten: het uitgangspunt is daar het *Werk*. Bij Cricot 2 is dat ongeveer van bij het begin niet het 'Werk' geweest, niet de literatuur in de strikte betekenis, maar wel de *actie*. Dat is het bekende recept sedert Gordon Craig die zei: "Theater is handelen".

"Eerst is er het denken, zijn er de *ideeën*. Die ideeën moeten zich ontwikkelen, rijpen. Op dit moment denk ik bijvoorbeeld reeds aan een nieuwe productie en die moet zich eerst definiëren in mijn denken — vaag natuurlijk —, ik moet dat eerst mentaal verwerken. Daarna begin ik de *scenische middelen* te definiëren, ook erg vaag, want slechts nadien, tijdens de repetities met de acteurs nemen die middelen een *vorm* aan. Dat is de laatste etappe. Tot op het laatste moment weten wij niet welke de volgorde zal worden. Wij werken vanuit de totale leegte. Dit zou zeer moeilijk, zo goed als onmogelijk zijn binnen het geconstitueerd theater. Daarom vermijden wij ten allen prijze om een instituut te worden. Dat is moeilijk rekening houdend met onze sociale en financiële situatie, maar het biedt ons wel totale artistieke vrijheid."

De totaalindruk die na een productie als *Wielopole-Wielopole* en een levendig-boeiend interview blijft han-

gen is dat Tadeusz Kantor een avantgardekunstenaar in de echte betekenis van het woord gebleven is. Zijn geloof in een continue ontwikkeling, scherper zelfs in een permanente revolutie van het denken, waarbij slechts de meest extreme ideeën een noodzakelijke vooruitgang garanderen, levert een boeiende voorstelling op. *Wielopole-Wielopole* getuigt van een totaal artistiek engagement dat echter op geen enkel moment leidt tot hermetisme, noch vervalt in louter estheticisme. De vitaliteit en het toekomstgerichte denken van de nu 69 jaar jonge Tadeusz Kantor, richten onze blik nu al verwachtingsvol vooruit naar een volgende productie.

Alex Mallems